

SCRISUL bănăţean

REVISTĂ TRIMESTRIALĂ A UNIUNII JURNALIȘTILOR DIN BANATUL ISTORIC
COFINANȚATĂ DE CONSILIUL JUDEȚEAN TIMIȘ

DIRECTOR: VASILE TODI

SERIE NOUĂ - ANUL I NR. 3 (3) 2012

Pierre-Cecile Puvis de Chauvannes: Fete tinere la mare

Ion ARIEȘANU

Adio, vară!

Ion Marin ALMĂJAN

Cu minte ori fără minte

Hristu CÂNDROVEANU

Inflația de poeți

Viorel ROMAN

Privatizarea corupției

I. SCHECHTER

**Dosarul de securitate
al evreului Eminescu**

Atanase ȘTEFU

A fi și a nu mai fi

Ioan HAȚEGAN

**Timișoara în documente
îngălbenite**

Răzvan HRENOSCHI

Fugit irreparabile tempus

Ana-Maria COTOȘPAN

Artificii convergente

Ion ARIEȘANU

**Interviu realizat cu acad.
pr. dr. Ioan Munteanu**

Vasile TODI

Însemnări în toamnă

William Ernest Henley

INDICTUS

Trecând de noaptea grea din jurul meu,
Neagră ca iadul, fără de sfârșit,
Îi mulțumesc oricărui Dumnezeu
Pentru sufletul meu necucerit.

În gheara sorții strâns fără cruțare
Nu am dat înapoi și n-am strigat
Lovit de întâmplările amare
Capul mi-e-nsângerat, dar nu plecat.

Dincolo de blesteme și de lacrimi,
Pe-acest tărâm de umbră subjugat,
În anii plini de-amenințări și patimi
Sunt și voi fi la fel, neînfricat.

Nu mai contează cât de aspru-i drumul,
Ce liste cu pedepse vin mereu,
Eu, azi, al sorții mele sunt stăpânul -
Sunt căpitanul sufletului meu.

VIOREL
ROMANPrivatizarea
corupţiei

Nicolae și Elena Ceaușescu pe picior de război cu rușii și cu occidentalii sunt împuşcați de Crăciun '89 și noul conducător Ion Iliescu deschide larg porțile spre est și vest.

Dacă în 1989 nivelul de trai era insuportabil, de atunci, producția industrială, veniturile salariaților s-au înjumătățit, iar distrugerea industriei, o grămadă de fiare vechi, după un prim-ministru social-democrat, are loc simultan cu transformarea agriculturii în una de subzistență, descalificarea forței de muncă, degradarea învățământului și a sistemului de asistență medicală. Azi, patru milioane de salariați asigură oarecum supraviețuirea a șase milioane de pensionari. Această degradare socio-

economică fără precedent, permite deja, numai o colaborare cu vestul la nivel de (neo) colonie. Integrarea românilor ortodocși în civilizația occidentală UE, este, din totdeauna, piatra de încercare a românilor și a ieșirii lor în lume. De aceea tranziția actuală spre dezvoltare, ne reamintește de forma fără fond din trecut. Există state ortodoxe cu forme moderne, constituții și legi occidentale, dar venitul omului de rând este de doi \$ pe zi. Cu acest fond, ca la români, privatizarea mizeriei, a siguranței personale, corupția generalizată, datoria externă cronică, poluarea mediului, bolile sociale, scăderea duratei medii de viață, degradarea învățământului și sănătății, sunt consecințe firești, inevitabile. După '89, România se află pe primul loc în Europa la mortalitatea prin TBC, boli cardio-

vasculare, respiratorii și are cea mai crescută mortalitate infantilă și generală și o medie din ce în ce mai scăzută de viață. Întreg venitul majorității populației se duce pe mâncare, care nici ea nu este suficientă sau corespunzătoare calitativ. La asta se adaugă consumul enorm de alcool 75-218 g/ cap de locuitor/ zi. Consecințele sunt permanetizarea subdezvoltării și a alterării stării de sănătate. Ca în perioada interbelică, remarca lui Mihai Ralea (1928) e valabilă și în zilele noastre: O țară adusă la sapă de lemn, batjocorită și umilită. Un stat unde minoritățile protestează mereu fiindcă li se calcă drepturile, o țară care și-a pierdut busola morală și dreptatea și care se zbate în experiențe de aventură de la o zi la alta, între protestarea internă și disprețul străinătății. Căci nu este o ocazie în care țara noastră să nu primească reproșul ori

Pieter Bruegel cel Bătrân
- Schilozii (1568)

umilinta străinătății.

ANA-MARIA
COTOȘPANArtificii
convergente

Înțelepciunea ne ajută să rezistăm, pasiunile ne ajută să trăim.

(Chamfort)

Suntem destul de nefericiți în viața noastră și fără să ne mai îndeletnicim cu absurditățile de a mai cugeta la alta.

(G.C. Byron)

Nu trebuie să disperăm în niciun joc, atâta timp cât nu este pierdut.

(Scott)

Cât de multe lucruri sunt considerate imposibile înainte de a fi realizate.

(Pliniu)

Cel care a naufragiat o dată se teme și de ape liniștite.

(Ovidius)

Greu se ridică acela pe care l-a doborât odată opinia publică.

(Syrus)

Învățătura îți dă lumină, dar nu te înalță decât prin caracter.

(Ov. Denușianu)

Să-nveți să mori? N-o să reușești prea bine prima dată!

(Chamfort)

Nu poți scăpa de necesitate, o poți doar învinge.

(Seneca)

Fiecare are atâta noroc și atâta nenoroc câtă înțelepciune sau nechibzuință.

(Gracian)

Există o lege aspră... când împotriva noastră se comite o dureroasă nedreptate nu ne putem vindeca decât după ce iertăm.

(Alan Paton)

Dacă vrei să-ți învingi o slăbiciune nu o hrăni.

(William Penn)

I. SCHECHTER
(ISRAEL)Dosarul
de securitate
al evreului
Eminescu

Parlamentul român a adoptat proiectul de lege privind publicarea dosarelor întocmite de Securitate cetățenilor țării. În sfârșit, opinia publică are ocazia de a afla adevărul despre o mulțime de indivizi care până acum s-au bucurat de o reputație nemeritată.

Unul dintre ei este numitul Eminescu Mihail, cunoscut ca poet de profesie, dar despre care nimeni nu și-a închipuit că este și un dizident evreu, dușman al regimului socialist multilateral dezvoltat, plătit desigur de Joint și de alte agenturi sioniste.

În dosarul lui se află următoarea

NOTĂ INFORMATIVĂ

Subsemnatul mai jos semnat țin să vă aduc la cunoștință că ieri seară era o seară minunată de primăvară, așa cum sunt serile de primăvară la

București atunci când sunt minunate. Mergeam pe jos foarte vigilent împreună cu locotenentul Mitrea Cocor care îmi povestea cum stau lucrurile la lecțiile de ivrit și iudaism de la Securitate. Cică, în general, băieții sunt silitori, au învățat să-și spele mâinile înainte de masă și să binecuvânteze pâinea, țuica de Văleni, antricoatele cu floare și ciorba de potroace.

Dar mai au lipsuri. Confundă unele noțiuni. De exemplu ei cred că atunci când cineva îți spune „Boker tov”, trebuie să-i pui imediat cătușele la mâini și să-l bagi în dubă.

Tot așa ei nu reușesc să prindă înțelesul cuvântului ebraic „Sliha”.

Scuză-mă! Ei își închipuie că asta înseamnă să torni o găleată cu apă rece peste cetățeanul care a leșinat la anchetă.

Mergând noi așa prin primăvara de pe stradă, ne-a ieșit înainte numitul Lazăr de la Rusca. Din vorbă în vorbă am aflat de la el că în școli circulă niște poezii ale unui dizident evreu. Avea la dânsul acele poezii și le-am luat acasă la cercetare.

Acum pot să vă raportează că poeziile sunt într-adevăr dușmănoase. De exemplu, într-una din ele dizidentul critică nici mai mult nici mai puțin decretul prezidențial privitor la raționalizarea consumului de electricitate:

La steaua care-a răsărit
E-o cale atât de lungă,

Că mii de ani i-au trebui
Luminii să ne-ajungă.

Are o poezie în care se plânge că nu are căldură și din cauza asta îi este tot timpul rece:

Nu spera și nu ai teamă,
Ce e val ca valul trece:
De te-ndeamnă, de te cheamă,
Tu rămâi la toate rece.

Într-o altă poezie este atacat sistemul nostru juridic și se insinuează că la noi în țară condamnările sunt prea mari. Iată o dovadă:

Pe aceeași ulicioară
Bate luna în ferești
Numai tu de după gratii
Vecinic nu te mai ivești.

Încă nu am cercetat, dar se pare că mama acestui dizident se află în străinătate, poate în Israel, și că îi face chemare la ea. El scrie:

O, mamă, dulce mamă, din negură de vremi
Pe freamătul de frunze la tine tu mă chemi...

Iar într-o altă poezie el o citează pe maică-sa care îl îndeamnă să fugă în Occident:

O, vin odorul meu nespus
Și lumea ta o lasă!

Toate aceste poezii sunt semnate cu pseudonimul Eminescu pentru a ascunde originea evreiască. El și-a schimbat numele așa cum au procedat atâția Abramovici și Bercovici. În fișierul nostru de la Securitate el apare cu numele adevărat: Eminovici.

Când spun că cineva are minte, românii înţeleg prin acesta că este un om înţelept. Om cu minte nu înseamnă obligatoriu om cu carte, fiscal, cum ziceau bănăţenii vechi, adică notar, primar, profesor, doctor, ci om care este capabil să judece orice situaţie, să dea o soluţie, să găsească un răspuns la întrebările pe care viaţa ni le ridică. Cei fără minte sunt, în dispreţul colectiv, flecarii, repeziţii, cei ce sunt gata să-şi dea cu părerea în orice situaţie, oricât de străină ar fi pregătirii şi priceperii lor. Cel fără minte practică cea mai deşănţată şi mai periculoasă demagogie. Suit la tribuna Parlamentului, la amvonul guvernului sau al prezidentului Republicii, omul fără minte nu se sfieşte, ba, dimpotrivă, dă pe de lături de încântat ce este, de propria, monumentală-i prostie. Prostiie care este soră geamănă cu îngâmfarea. Din vremea în care românii învăţaseră că „limba fără frâu sparge case şi cetăţi” ar fi trebuit să ne rămână această sficiune faţă de cuvânt, pe care să

nu-l rostim cu uşurinţă, adesea în dezmăţ, ci atenţi la sensurile lui adânci şi la respectul pe care-l datorăm semenilor noştri, nouă înşine.

Minciuna la români a început să se manifeste ca un flagel colectiv din clipa în care am împrumutat forme de organizare a vieţii politice, înfiinţând partide, camere legislative. Bătăliile politice date în vederea câştigării voturilor au împins în faţă ca pe sarica de fân a măgarului lui Buridan, minciuna, promisiunea mincinoasă. Poduri, drumuri, impozite mici, pensii mari, un trai pe vătrai, să trăiţi bine! Toate acestea au mormit prostimea să dea voturile „catindatului”. După ce s-a văzut cu sacii în căruţă, acesta a încuiat lada cu promisiuni şi şi-a văzut de interesele proprii. Că respectivii candidaţi mint conştient, nu-i niciun secret. Ceea ce mă intrigă este inocenţa, să nu zic prostia mulţimii care se lasă de fiecare dată păcălită. Uneori de către acelaşi ipochimen şi cu fix aceleaşi promisiuni mincinoase. Mărturisesc uimirea ce m-a cuprins când am auzit că primul ministru al Ungariei a recunoscut public minciunile pe care el şi cei din partidul său le-au rostit în faţa electoratului. Ungurii l-au huiduit şi au organizat manifestaţii de stradă, cerându-i demisia. Eu, dimpotrivă l-aş fi felicitat. Recunoscând minciuna, respectivul demnitar îşi asuma implicit

ruşinea de a o fi rostit şi deci şi obligaţia de a o repara. La noi, o asemenea recunoaştere nu se întâmplă. Obrazul politicianilor români este mai gros decât talpa încălţărilor. Dar şi talpa se toceşte de prea multă purtare...

Se spune că românul s-a născut poet. Teamă mi-e că de la Alecsandri încoace lucrurile s-au schimbat. Românul s-a născut orator. Flecăreala este o a doua natură a românului. Provocat de reporteri, de jurnalişti, concetăţenii noştri nu se ruşinează să debiteze cele mai hilare şi câteodată neroade păreri privitoare la orice. De la meniul Casei Albe, la fantomele ce bântuie castelele din Anglia sau la moroi din Oltenia. Uitaţi-vă la fotbalişti. În timpul meciurilor sunt ca nişte gloabe hrănite cu rumeguş. După meci, intervievaţi, sunt doctori în fotbal. Nu doar în fotbalul jucat de ei, ci şi în cel jucat de ceilalţi. Pe şanţ, ţaţa Leana cu obrazul stâlcit de trai prost şi de muncă, cu gura ştirbă, fără niciun dinte, îşi dă cu părerea, provocată fiind, asupra politicii româneşti şi a preşedinţilor români de la Ion Iliescu la Traian Băsescu. Şi astfel, dacă stăm să ascultăm ţara vom desluşi din păcate doar clămpănitul flecarilor, indiferent pe ce scară socială se află, în ce scaun stau, de câte ori pe săptămână se spală sau de câte ori îşi schimbă cămăşile.

privim mai atent, observăm că aici nu se pune de fapt problema sinuciderii, dimpotrivă, cea a permanenţei vieţii, adică problema lui a nu fi. A nu fi nu este opusul lui a fi, ci este cel care îl întemeiază, îl fundamentează pe a fi ca a fi. Întrebarea shakespeariană este una adresată modurilor de funcţionare a lui a fi ca a-fi-fiind, nicidecum lui a nu mai fi. Nu este cazul morţii privită ca extincţie, ci despre moartea ca limită constitutivă a devenirii. Hamlet are o problemă de etică-ontologică. Pentru Camus, moartea este o ieşire, un a nu mai fi „salvator”. Pentru fiinţa sănătoasă însă, a nu mai fi-ul salvator este exclus şi imposibil. Modelul de salvare camusian este steril şi reprezintă un soi de alinare frivolă de care fiinţa laşă şi incompletă ar face uz. Fiinţa are dreptul să îşi controleze devenirea, dar devenirea însăşi nu este o opţiune, este un dat. Fiinţa nu-şi permite extincţia. Orice fiinţă care-şi doreşte extincţia este o fiinţă incompletă, deci o non-fiinţă. Toată filozofia sinuciderii este reversul tragic al extazului antropocentric de sfârşit de secol XX, în care omul s-a pus de unul singur în fruntea lumii, ca unic stăpân. Deasupra omului nu mai există nimic în afară, să zicem, de... alţi oameni. Omul devine astfel un împărat învins, îngheţat în orbire, sufocat de infinita singurătate. Asta resimte Camus, în care

A fi sau a nu fi? Întrebarea lui Hamlet pare la prima vedere rezolvată, semnificativă şi evidentă, însă dacă

demenţa marxismului şi-a arătat colţii. Toată fiinţa contemporană e contaminată de sistemele acestea de gândire gregare şi absurde. Antropocentrismul nu rezolvă problema fiinţei lumii aşa cum nici marxismul nu reuşeşte. Orice sistem care face din om un zeu este unul orb. Omul nu este vârful lanţului cosmic. Nu se poate. El este în lanţul cosmic, aşa cum restul lanţului cosmic este în lanţul cosmic. Ori că negi lanţul cosmic însuşi, ori că-l pui pe om în vârf, reprezintă de fapt aceeaşi eroare şi duce la acelaşi deznodământ: disoluţia. Dacă nu respecti rostul lumii, nici rostul lumii nu te mai respectă. Sinuciderea este o obrăznicie ontică, dar mai presus de toate, este o irosire. Dacă Hamlet se află în căutarea unei soluţii, Camus resimte peste tot disoluţia. În fiinţa contemporană, care nu mai ia în calcul destinul cosmic, care refuză din start orice responsabilitate universală, elementele plutesc haotic lovindu-se brutal de pereţii unei lumii fixe, lipsite de transcendenţă. Lumea contemporană este o temniţă pentru că am scos din ea orice prezenţă divină, mistică sau mitică, am zidit orice uşă pe dinăuntru, orice fereastră, orice lumină care nu s-a potrivit cu mintea noastră orgolioasă şi plină de trufie. Astfel s-a născut disoluţia fiinţei noastre, care a dus la declasarea şi letargia de azi, la obnubilaţiile monstruoase şi la fricile absurde care ne macină încet. Plotin subliniază asemănarea omului cu zeul, nicidecum donquijotesca identitate. Când omul de azi va înţelege din nou că nu totul stă în puterea omului, ritmul vieţii lui se va rostui firesc. Orice a fi este o tragedie, dar e o tragedie care se asumă şi nu se eludează. Existenţa este un şir de tragedii asumate, trăite intens, fără de care nimic nu poate fi, şi fără de care drumul salvării nu este posibil. Răspunsul în faţa unei situaţii absurde, nu este sinuciderea, aşa cum vorbeşte Camus, este desabsurdizarea ei. Alexandru Machedon a tăiat nodul gordian nu s-a întors acasă laş.

Acest interviu realizat de maestrul Ion Arieșanu, pentru revista „Magazin”, revistă pe care am condus-o lunar vreme de 18 ani, apare integral, acum, când „Scrisul bănățean” și-a reînnotat destinul. Citiți dialogul splendid, „stârnit” de maestrul Ion Arieșanu și susținut de domnul Academician prof. dr. Ioan Munteanu, omul care asemenea unui personaj din Turgheniev, privește azi lumea și viața de la înălțimea menirii sale împlinite. Despre domnia sa, scriam odată: „Faptul că o asemenea cuceritoare personalitate, acceptă să trăiască și să muncească într-o țară pe care cu cât o cunoști mai bine, o înțelegi mai puțin, ne obligă la recunoștință. Iar cel dintâi, care se înscrie pentru a o dovedi, îngăduiți-mi să fiu eu, căci în brațele acestui OM, s-a arătat pentru întâia oară lumii, feciorul meu Alexandru.”

Vasile TODI

„Nu le-am cerut nimic altceva, celor atașați de mine, decât să mă urmeze cu credință.”

Academician Profesor Dr. IOAN MUNTEANU

Șeful Clinicii Universitare de Obstetrică – Ginecologie BEGA – Timișoara

De unde vă trageți rădăcinile și neamul?

Mă trag din comuna Igrîș. Părinții mei fiind țărani, oameni ai pământului, suflete luminate. Copil fiind, de un an jumate, mi-am pierdut tatăl, dintr-o gravă eroare medicală. Era în 1940. El își făcea stagiul militar, când a murit, de o peritonită generalizată, în Spitalul Militar timișorean. El urmase Liceul Agricol din Sănnicolaul Mare, cel dintâi liceu de acest gen din România, când eu l-am pierdut.

Și ce a urmat, pentru copilul orfan?

M-a luat bunică-mea, femeie minunată, să mă crească.

Cum vi s-a desfășurat copilăria?

M-am înălțat, copil, în plină natură. Hoinar, pe malul Mureșului. În căutare de cuiburi de păsări. Devenisem un pătimaș colecționar de ouă. Îmi amintesc că, terminând școala din sat, am ajuns la 54 de soiuri de ouă de păsări. Le înșirasem într-o cutie specială, unde presărasem tărâțe, colecția de ouă pe care am donat-o școlii și care, în timp, s-a pierdut. Și azi o regret, ea reprezentând, pentru mine, o valoare documentară – sentimentală.

Ce s-a întâmplat, pe Câmpia aceea fermecată, pentru copilul Ioan?

Întreaga mea copilărie s-a desfășurat acolo, pe câmpiile Igrîșului. Ieșeam, cu drag, la toate muncile câmpului: la plug, la coasă, la cules de fructe, ba am devenit și ajutor de fierar, care potcovea și strângea spițele roților, la căruțe ...

Dar școala? Învățătura? Bucuriile școlii?

Am avut parte de profesori buni la școala din sat, al cărui director, din tinerețea mea, încă mai trăiește și azi, la 86 de ani, domnul profesor Ioan Samoilă. Fără să mă laud, că nu-mi stă în fire, am fost un elev de excepție. Mult peste media celorlalți colegi. Atunci, spre sfârșitul școlii elementare, domnul director Samoilă și doctorul Jelelean au venit la bunicul meu, Pătru Munteanu și i-au spus: „Moș Pătru, copilul ăsta trebuie lăsat să meargă la școli”. Bunicul, însă, n-a prea fost de acord. El avea cai, vaci, acareturi, pământ, că era înaintea de colectivizare. „Io mi-s bătrân, a zis bunicul. Fiul meu mi-o murit. Cine să-mi continue gospodăria mai departe?” A fost un noroc că bunicul a acceptat, mai încolo, să plec la școli, mai departe, la Timișoara.

Și, ați plecat mai departe?

Școala ce am urmat-o, mai târziu, nu a fost terminarea mea, ci a celor doi intelectuali ai satului meu. Ei au insistat, ei au văzut, în mine, virtuțile unui copil dotat, care nu avea nici pile, nici averi, în sat, ci dovedeam, doar prin mintea mea, că pot ieși, mereu premiant, înaintea tuturor, în toți anii aceia de școală.

„Altcineva” sau „altceva” nu v-a determinat?

Ba mai există încă ceva. Era un fel de „suflu” în comuna mea. Dar cred că era un „suflu” general, în satele bănățene, ca țărani să-și trimită odraslele la școli înalte la oraș. Îmi amintesc că, la o serbare, de 200 de ani, a Școlii din Igrîș, s-au adunat, dintr-o comună de 2000 de suflete, aproape o sută de fii ai satului, intelectuali licențiați, care vorbeau ceva despre acel „suflu” nou, din părțile noastre ale Banatului.

Cum ați început Liceul din Timișoara?

Nu prea ușor ... Noi, pruncii de țărani, eram priviți cu rezervă, de către profesori. Ei își spuneau: „Iarăși ne-a venit un elev făcut pe păsulă”. Deși eu aveam, în carnet, numai note de zece, pe flanc. Dar exista o rezistență a dascălimii. Mai ales în cursul inferior. Ei își aveau stabiliți elevii premiați, își favorizau valorile lor, copiii lor, iar eu, un nou venit, de la sat, nu le puteam bulversa stabilitatea.

Și atunci, ce s-a petrecut?

Aveam noi, în liceu, la „Vicențiu Babeș”, din Fabric, un profesor de română, Rădășanu, venit de la Cluj, unde fusese profesor la Universitate, dar, cântase „Hora Unirii” și l-au mazilit, profesor de liceu la Timișoara. Eram în clasa a opta, iar dânsul m-a scos la tablă să analizez, sintactic și morfologic, fraza celebră din „Amintirile” lui Creangă: „Nu știu alții cum sunt, dar eu, când mă gândesc la casa părintească, la stâlpu hornului, unde lega mama o șfară cu moțoci la capăt, de crăpau mâțele jucându-se cu ei Îmi saltă și azi inima de bucurie ...” Rădășanu era un sever. Ne nota, că era moldovean, după ruși. Notele, la acea vreme, erau de la 1 la 5, după sistemul rusesc, nota 4 o dădea doar profesorului, iar nota 5 o primea doar ... Dumnezeu. I-am răspuns impecabil, la tablă. El m-a privit. M-a întrebat de unde sunt de loc. I-am zis: „Mi-s din Igrîș”. Iar dânsul m-a notat cu nota ... 5. A fost o bombă în întreg liceul. Iar lucrurile s-au schimbat în favoarea mea, radical. La aceasta, și-a adus aportul și minunata mea dirigintă, Doamna Lungociu, operată de mine, mai târziu, care trăiește și azi, la 86

Pieter Bruegel
- Proverbele Olandeze (1559)

de ani, și care mi-a devenit, prin timp, ca o mamă, căreia eu îi duc grija, o apăr la greu, în lipsa fiului ei, plecat prin America.

Și cum s-au continuat anii de liceu?

Pe lângă carte, m-am legat și de sport. Am făcut, din el, aliatul meu, M-am dedicat atletismului. Apoi m-am apucat de fotbal. Am intrat la formația „Electrica”, echipă de tradiție. M-au dus câțiva colegi acolo. Directorul de liceu și mamă-mea s-au opus. Știau că fotbalistii nu o termină prea bine. Dar eu tot nu m-am putut lăsa de sport. Spre binele meu. Căci sportul a devenit ceva esențial pentru mine. El mi-a ars energia, pe care orice tânăr o are în plus, căci ea fierbe în trupul zburdalnic. Eu mi-am consumat, acea energie formidabilă, în jocuri sportive, mai ales în fotbal. M-am silit să duc, deci, și o viață sportivă, să nu beau, să nu fumez, și, astfel, am mers înainte, pe tot traseul studiilor mele viitoare. Am acumulat o rezistență fizică rezonabilă, care mi-a devenit prietenă devotată a tinereții mele, făcând sport de performanță, până pe la 32 de ani, și, astfel, rămânând, până azi, mare amator de sport, jucând tenis de trei ori pe săptămână, chiar și acum.

Cum ați traversat anii studenției? Ce-ați prețuit, din acest timp miraculos? Ce evenimente v-au marcat?

În esență, știu doar atât: Că mi-am dus anii studenției între studiile grele de medicină și sportul meu drag. Și am învățat fără preget. Am învățat, cum se spune, zdravăn. Am terminat medicina cu nota zece. Apoi, am urmat Externatul. Se făcea, în acei ani, cu studenții din anii terminali – 4, 5, 6 –, o semi selecție. Din 200 – 250 de studenți, se alegeau

20 – 30. Un grup de frunte, care începeau Externatul. Ei ieșeau din cursurile obișnuite universitare și, vreme de vreo șase luni, lucrau în diverse clinici: la Obstetrică, Urologie, Chirurgie, Pediatrie ... Adică lucrau pe lângă maeștri profesori Nubert, Bulbuca, Mureșan, Țurcanu. Lucrând cu ei, în aceste clinici, luni de zile, am deprins și eu gustul chirurgiei. Pe care mi-am ales-o, cea dintâi, sufletește, s-o urmez ...

Și ce însemnase școala aceea a Externatului, pentru un tânăr student?

Ea însemnase totul, pentru specialistul de mâine. Munceam pe rupe. Stăteam, ziua și noaptea, în spitale. Pe Odobescu, la Bega, la Urologie, Pediatrie. Vegheam de maeștri noștri. Ne mutam din clinici în clinici, până deprindeam specialitățile principale. Pentru ca, la sfârșit, în anul șase de facultate, să se facă o nouă selecție, iar, din cei 20 – 30 de studenți inițiali, să rămână doar vreo zece, care, apoi, își alegeau clinicile, specializările iubite și apreciate de ei, ca și profesorii favoriți. Atunci, ei intrau ca interni, în spitalele care îi cooptau, și unde ei puteau, în timp, să devină maeștri, la rândul lor, în viitor. Așa cum s-au petrecut lucrurile și cu mine. Așa am ales și eu Chirurgia, plecând, ca și cei dinaintea mea, chirurgii: Caloghera, Drăgan, Crișan, Bucșa, de la cel dintâi ilustru chirurg al orașului, marele Ioan Mureșan, a cărui experiență chirurgicală o purtăm toți și astăzi.

Ce vi s-a părut, din tinerețe până astăzi, cel mai important lucru pentru evoluția unui medic chirurg?

Să te perfecționezi tot timpul. Să nu stagnezi o clipă, să nu aștepti să trepidezi, să studiezi, să evoluezi întreaga ta viață până la capăt.

Și ce-ați pretins celor din preajmă, ajuns acum maestru și dumneavoastră?

Nu le-am cerut nimic altceva, celor atașați de mine, decât să mă urmeze cu credință.

Iar, între studiul științific și practica clinică, ce le-ați cerut colaboratorilor?

Studiul științific, se știe, nu-l abordezi imediat. Ci în timp. Îl câștigi prin ani. Practica clinică o faci însă zi de zi. Și e important să nu ratezi cazurile. Un caz ratat e unul pierdut pentru vecie. Cu cât ai cazuri mai multe câștigate, cu atât câștigi și în competență medicală. Cu atât te apropii de cunoașterea bazală științifică.

Mediul medical și științific românesc a devenit, oare, competitiv cu cel străin la ora de față?

La 20 decembrie 1989, în plină Revoluție română, am fost sunat, de la Clinica din Heidelberg, germană, rugându-mă să accept ajutorul lor, noi, Clinica Bega din Timișoara, având în vedere tot ce se petrecea, în acele zile în orașul nostru. Am acceptat, firește, ajutorul fraternal al Clinicii din Heidelberg, iar profesorul G. Bastert din Germania m-a invitat să țin în orașul lor o conferință pe tema Experienței tragice a avorturilor criminale, provocate, din România comunistă. Era o experiență unică în lume, cu o mortalitate de până la 15.000 de femei. Am acceptat invitația la Heidelberg. Firește, că la ei nu se făcea mobilizare politică, ca la noi la o Conferință. Era scris pe un anunț, la intrarea în Clinică, doar atât: „După amiază, va conferența Prof. univ. dr. Ioan Munteanu din România, despre avortul criminal.”

Și ce s-a întâmplat?

Am vorbit, în jur de o oră jumătate – două ore. În fața unei săli arhipline. Unde domnea o liniște desăvârșită. După conferința mea, profesorul și oamenii săi au venit la Clinica noastră. M-am dus din nou, la ei. Iarăși au venit ei la mine...

Întrevedere realizată de Ion ARIEȘANU

(continuare în pag. a 5-a)

DRUMUL EROILOR

Cu câtă voluptate se cațără toamna spre vârfurile arborilor; este aceeași toamnă căreia cu puțină vreme în urmă, i-am admirat delicatețea cu care învelea cu fusta-i rubinie, apa Dunării odihnind. Urc și cavatine plutesc pe inimile frunzelor îngălbenite de dorul verii. Pășesc încet, cu gândul la mulții jurnaliști tineri pe care i-am întâlnit în zilele trecute - veniți pentru a se angaja la jurnalele editate de „Uniunea Jurnaliștilor din Banatul Istoric” - și care nu au zis de Pamfil Șeicaru! Urc spre mănăstirea Sf. Ana, spre culmea pe care un tânăr, tânăr sublocotenent al Regimentului 17 Infanterie, voluntar în Primul Război Mondial, îngropat fiind de viu într-o groapă săpată de un obuz explodat, și-a jurat să dureze o mănăstire pentru viața pe care Dumnezeu i-a cruțat-o: Pamfil Șeicaru. Până vor afla și studenții facultăților de jurnalistică numele fondatorului presei moderne românești, iată un fragment din biografia scrisă cu propria mână în ecoul exilului: „Mă numesc Pamfil Șeicaru, născut în anul 1894, luna aprilie... Am intrat în presa cotidiană în aprilie 1918, după ce am fost demobilizat și de atunci am continuat să fiu comentator al evenimentelor politice interne și externe, colaborând succesiv la diverse ziare și reviste. În 1923 am fost angajat la ziarul Cuvântul, ca șef-redactor, proprietar fiind ing. Titus Enacovici. Articolul de fond (leit articol) era semnat de mine. În anul 1924 am fost ales președinte al Sindicatului ziaristilor. În 1927 am demisionat de la ziarul „Cuvântul” și am luat conducerea ziarului „Curentul”, al unei societăți anonime, unde am funcționat ca director și redactor-șef... Din ianuarie 1927 și până la 9 august 1944, când am plecat din țară, articolul de fond era semnat de mine. Am fost ales de trei ori ca deputat independent în Parlamentul țării...” Numai cine cunoaște fiurimpreună dintre suflet și condei, poate înțelege ce înseamnă să scrii zilnic, vreme de 17 ani articolul de fond.

Urc pe un drum ce se așază mai blând sub pașii pelerinului cu mămăliga-n traistă decât sub aceia ai drumețului urban, îndreptându-mă spre un loc unde pravila Bisericii vindecă apatia veacului acesta. S-o fi chemând el Dealul Moșului - locul ales pentru înălțarea mănăstirii - dar îți este de trebuință pentru a-l urca, multă vigoare tinerească. Urc pe Drumul Eroilor, scurtând calea spre așezământul monahal, cu mici popasuri menite să-mi

bandajeze efortul și privind îndelung, la cât de frumoasă e Dunărea îngustându-se între coapsele munților, ca un mijloc de față tânără, îngrădită de brațe pătimeșe. Dunărea; „fiți atenți când vuiște Dunărea, când bate vântul, când tună și, mai ales, când inima oamenilor plânge”.

CUȘMA MOȘULUI

Bogată mai este în repere creștine, această trecătoare croită de bătrânul Danubiu, atât de bogată, încât ar trebui să se cheme „De-fileul Sfințeniei”. Un copac rupt din trunchi, prăvălit peste un lujer, închipuie un baci aplecat peste putineiu de bătut laptele. Câți copaci, atâtea năluciri... Am ajuns pe „Cușma moșului”; acoperișul mănăstirii lucește galben în lumina soarelui de toamnă. Tabla ce acoperă acest rai auster, spălată de ploile dese ale munților e cea mai sigură protecție în lupta cu șuvițele Coșavei. Este atâta liniște aici, că noaptea poți auzi apele lunii clipocind. Întârzii puțin la intrarea în mănăstire, privind cu încântare ceva ce-mi amintește de pro-

Pieter Bruegel cel Bătrân
- La culesul recoltei (1567)

menadele de la Karlovy Vary. Numai că acolo, departe în Cehia, colonadele fastuase, ascund mistere, superstiții, obsesii; pe când aici, coridoarele lungi lucrute în lemn masiv, găzduiesc numai lumină, multă lumină. Intrarea în Sfânta mănăstire a fost astfel gândită, încât umple de smerenie pe oricine îi trece pragul. Dar ce e smerenia? Să fie oare puterea de a spune mereu: iartă-mă? Să fie pietatea vameșului? Sau înțelepciunea de a nu lăsa soarele să apună întru mânia noastră? La ieșirea din biserică în care „pe iconostas, asceții merg cu tălpi de trandafiri”, mă gândesc la vorbele Sf. Augustin: „Există un lucru pe care nici Dumnezeu nu-l poate face: să facă neîntâmpate cele întâmpate”. Comunismul nu poate fi făcut neîntâmpat. Fapta celor ce au transformat chiliile călugărițelor în locuri de cazare, iar biserică în restaurant, și ulterior în discotecă după 1945, e greu de uitat. Și cine crede că după 1989, haita acela s-a stins, se înșeală amar. Urmașii lor, „îmblă azi cu două femei și zic că sunt Sfânta Treime”. Și ne mai ciudim că țării acesteia îi lipsește până și bănuțul văduvei pentru a-și cumpăra biletul pentru Rai...

TRISTEȚEA NU APARTINE DIVINITĂȚII

Muntele, muntele ca o spinare de elefant odihnind în toamnă și Dunărea lunecând încet, încet, cu teama de-a nu-l deștepta. Și cerul, cerul, făcătorul și ocrotitorul lor. Natura nu este niciodată tristă. O carte ca Don Quijote pare tristă în ochii lui Dostoievski, dar natura niciodată. Tristețea nu aparține divinității..., „Veselie, veselie cu orice chip. Întristarea clocește ouăle diavolului”, mă avertiza în chilia sa de ascet iubit de divinitate, aflată la Mănăstirea Sfânta Maria din Techirghiol, Preacuviosul Părinte Arsenie Păpacioc. Întârzii pe una din băncile mănăstirii, privind la fluturii târzii, la limpezimea împrejurului, la timp. La timpul în care un mitropolit, Vasile Lăzărescu a refuzat târnosirea acestui așezământ monahal, din pricini de șovăielnicie, care, pot îndepărta - vremelnic e adevărat - un arhiepiscop, de har. La timpul în care Sadoveanu, un iscusit „atlet” al centurii politice a început cu Partidul Poporului, apoi cu Argetoianu, mai încolo cu monarhia, ca in-

spirat de interesele sale „înalte”, să se instaleze definitiv în brațele comuniștilor care la rândul-le l-au așezat în conacul lui Pamfil Șeicaru de la Ciorogârla; de unde Sadoveanu îi fură lui Pamfil Șeicaru tot: conac, mobilă, tacâmuri, pat și probabil chiar și nădragii, cum spune Victor Frunză. Nu zadarnic îi scria Șeicaru într-un pamflet publicat în 1954: „Dimensiunile talentului dumitale, tovarășe, nu pot acoperi găleata cu lături a marxismului de ocazie pe care o porți cu atâta zel... Este trist, tovarășe Sadoveanu, și o știi mai bine decât mine că faci parte din Comitetul de administrație a coloniei care până la 23 august 1944 a fost un stat suveran... M-am gândit mai ales la dumneata, la rolul sinistru pe care îl joci în această crucificare a neamului românesc. Și cu atât mai mult ne doare, cu cât mânjești ca un netrebnic tot ce ne-a încântat tinerețea noastră de prețuitori ai literaturii”.

ADEVĂRATUL RECHIN

Mă despart de acest loc în care oamenii învață să viețuiască încet, la ceasul când de pe brațele copacilor se prefiră amurgul. Despre ctitorul acestui așezământ monahal s-au spus multe neadevăruri în vremea vieții sale - fapt firesc la un popor căruia zvonul îi freamătă a adevăr irefutabil - amintiți-vă doar de celebra constrângere pe nedrept atribuită lui: „șantajul și etajul”. Dar poate cineva crede astăzi, că omul care a contribuit esențial la ridicarea mănăstirii Sf. Ana, a Monumentului de la Mărășești comandat lui Oscar Han și a unui cimitir al militarilor români căzuți în Franța, la Val du Roy, putea trăi ca o haimana a bacșiișului? Nu, Pamfil Șeicaru nu poate

(continuare în pag. a 7-a)

Din cronică și documente îngălbenite de vremuri răzbat până la noi ecouri ale vieții sociale și chiar ale petrecerilor ce se încingeau odinioară.

„LA CĂLUȚUL DE AUR” SAU „LA MÂNZUL DE AUR”

Prima mențiune asupra unui han cu firma „Goldene Rössl” apare la 11 septembrie 1719. Peste doi ani văduva - proprietară Devaldin se recăsătorește cu cărciumarul de la Lebăda albă. În 13 noiembrie 1744 i se permite consilierului local Super să transfere firma în casa lui nou construită (pe locul de azi al CEC din str. Telbisz). Două secole va exista firma, hanul, cafeneaua „La căluțul de aur” în acest loc și doar anii '80 ai secolului XX va duce la dispariția acestui celebru local timișorean. Celebru datorită așezării sale în fața intrării de la Cazarma Transilvaniei, frecventat de soldați și ofițeri, dar și de clasa mijlocie a orașului, hanul va prospera continuu. Arendașii acestuia se schimbă din când în când, dar faima îi merge mai departe. Într-un anuar de adrese din 1901 este amintit Georg Holz drept proprietar al hanului și restaurantului, așezat pe strada Bathory la nr. 7, azi strada Praporgescu. Un raport al primăriei din anul 1902 află aici 3 camere de oaspeți la parter, cu prețul între 1,20 la 2 coroane, dar constată și existența restaurantului. Clădirea era iluminată cu gaz și încălzită cu lemne iar personalul vorbea maghiara și germana. Raportul camerei de Comerț și Industrie din Timișoara află în anul 1909, 7 camere la primul etaj, restaurantul al parter, totul deservit de doar 2 angajați, iar numărul celor găzduiți aici într-un an a ajuns la 150 oaspeți. O intrare monumentală îi îndemna pe cei doritori să intre, iar tradiția orașului mai păstrează întâmplări savuroase petrecute aici în răstimpul a două secole.

ÎNSEMNĂRI ÎN TOAMNĂ

(urmare din pag. a 6-a)

fi identificat prin celebra formulă inventată de Iorga, pentru adevăratul rechin de presă: Stelian Popescu. Din Pamfil Șeicaru, din vointarul ajuns erou în Primul Război Mondial, distins cu ordinul „Mihai Viteazu”, sovieticii au făcut primul condamnat român la moarte. Nu a existat exilat căruia să se fi organizat din țară și chiar din exil atâtea acțiuni de compromitere, crede Marian Popa, în a sa *Istorie a literaturii române*. Înainte de a pleca, vizitez Muzeul memorial Pamfil Șeicaru, prilej de a-mi reaminti că acest om, a slujit drept model multor scriitori: lui Liviu Rebreanu pentru

Pahonțu, gazetarul supradotat din *Gorila*, lui Agârbiceanu, pentru Ilarie Zopârțan din *Securarii*, lui Mihail Sebastian, pentru Borcea din *Ultima oră*, lui Marin Preda pentru „marele ziarist” Grigore Patriciu din *Delirul*, lui Radu Tudoran pentru Pretoreanu în *Sfârșit de mileniu*, etc.

Cobor; viața de obște veghează flacăra credinței pe această cușmă de munte. În urma mea, sunetul de toacă deșteaptă ceasurile amortite ale văzduhului. Parcă-l aud pe Damian Ureche strigând de pe fâșia... Raiului: „Și toaca veșnic toacă păcatele pe toacă, Se-adună cer din oameni cu cer din Dumnezeu,

Deci adevăr zic vouă, am înviat, chiar dacă Pe-o cruce nevăzută mă răstigniți mereu.”

La vreme de toamnă, se dezmiră pădurea de miracolul verii. Tot locul, este înmiresmat de adierea câmpurilor de ventricică, de cimbrisor, de ciuboțica-cucului, ori pufuliță cu flori mici, plante ce nu cresc altundeva decât în ținuturile înalte, iar viața de obște, cu fruntea-n cer, se vestește și se va vesti mereu lumii, „în mănăstirea ridicată de mine, pe a mea cheltuială, fără să cer nici o contribuție de la stat și nici prin subscripție publică, întru pomenirea camarazilor mei morți în anii războiului pentru realizarea Daciei...”

În drumul spre mormântul bunicii mele, trec, cu flori culese în mână, prin curtea bisericii dintr-un sat de munte și nu pot ignora numele de pe crucile înaintașilor mei, ierarhi, îngropați în fața sfântului lăcaș. Parcă mă întrebau dacă știu ceva despre zbaterile, victoriile sau frângerile lor trecute, dacă respect valorile lor imuabile: credința strămoșească, neamul din care mă trag și familia pe care o am alături și dacă știu că acestea sunt sacre și pentru urmașii mei.

Clipele de liniște dintr-o minunată seară de primăvară mi-au dat răgazul să mă gândesc la ei și la povestea fiecăruia dintre ei, așa cum mi-a fost spusă de cei din jurul meu.

Gândurile sunt libere oriunde și aleargă aparent fără nicio legătură, se opresc la un act imperial de la sfârșitul anului 1864 ce „reînființa” Mitropolia Ortodoxă Română pentru românii din Ardeal și Ungaria și care

avea două episcopii, o episcopie a Aradului și o episcopie a Caranșebeșului. Timișoara, capitala Banatului din vremuri străvechi, era ignorată prin acest act imperial cum ignorați erau și ierarhiile bisericii ortodoxe din Banat, gândurile mi-au fugit imediat la „personalitatea luminoasă și încununată de sfințenie a „Sfântului Iosif cel nou de la Partoș, Mitropolitul Timișoarei și a toată Țara Banatului”, „podoaba ierarhilor, izgonitorul tuturor patimilor, izbăvirea credincioșilor, laudă prea frumoasă a Timișoarei” (Mitropolitului Banatului, Nicolae Corneanu).

Trec mai bine de 300 de ani până la canonizarea lui așa cum trec mai bine de 80 de ani până la „înființarea” Mitropoliei Ortodoxe Române la Timișoara în anul 1947.

Visul bănățenilor s-a împlinit și nu pot să nu mă gândesc că după o bună perioadă de timp acest vis s-a consolidat prin eforturile unei alte personalități de prim rang din rândul ierarhilor din Banat, Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului. Activitate desfășurată mai bine de 50 de ani între canoane cu sfințenie respectate pentru care se bucură de respectul necondiționat al bănățenilor, a militat și militează pentru Banat și pentru „mai binele obștesc” cu toate implicațiile ce decurg din această atitudine laudabilă și imparțială.

La un moment dat se făcea afirmația că: „în maximum 50 de ani credința va fi alungată din mintea și sufletul românilor”, pretutindeni românii au dovedit că nu acceptă dictatura celor fără Dumnezeu așa cum în repetate rânduri s-a mai întâmplat în istoria neamului omenesc când puterea omenească, vremelnică, și-a arogat prerogative pe care nu le avea. „Oare nu sunt și astăzi mulți care spun că ei au inventat lumea, ei care își închipuie modernitatea ca făcând din problema adevărului obiectul unei opinii diferite și care pun totul sub semnul îndoielii?” Această credință „căreia întregă istorie a omenirii i-a înțeles conținutul se înalță dintr-o dată în mijlocul oamenilor, fără tată, fără mamă, fără familie”. Iată: „o idee nouă care se naște din nimic precum lumea” și care a fost pavază, bucurie și înălțare neamului meu întotdeauna (Mitropolitului Banatului, Nicolae Corneanu).

„Fugit irreparabile tempus” (Publius Maro Vergilius), și totuși trec zeci de ani, uneori trec secole până când ajungem să înțelegem valoarea înaintașilor noștri, a celor din jurul nostru și pe care apreciind-o, ar trebui s-o sprijinim necondiționat în condițiile în care amendăm, privim cu neîncredere sau pedepsim imediat „deviațiile” contemporanilor de la drumul pe care noi îl considerăm drept!

S-au auzit, într-o mai veche discuție organizată de „Luceafărul”, și voci speriate de o așa-zisă „inflație de poezie în anii noștri, cu posibile consecințe negative în evoluția liricii românești...”

Cât adevăr este în astfel de aserțiuni? Fenomenul de inflație este definit de economiști cam astfel: „emisiune de hârtie-monedă peste necesitățile reale ale circulației bănești, ceea ce duce la devalorizarea banilor...” În literatură, însă, cum s-ar traduce acest concept? Publicând poezie multă, devalorizăm cumva poezia? Dar poezia nu poate fi devalorizată de nimic, atunci când ea există. Trebuie însă căutată, ceea ce înseamnă

a publica, pentru a alege. Nu cred că trebuie să ne speriem de numărul mare (relativ mare) al cărților de poezie ce apar la noi. Și nici nu putem pretinde ca ele să fie, toate, capodopere! Ar fi chiar obositor să se întâmple așa. Fără să mai spun că, într-o asemenea iluzorie situație, nu am avea la ce să le raportăm, pentru a ne da seama de starea lor de excepție. Întotdeauna a fost nevoie de un fundal pe care s-au proiectat, vai!, puținele, rarele, mereu

Pieter Bruegel cel Bătrân - Uânători în zăpadă (1565)

să se ivească în amețitorul ritm tipografic al zilelor noastre.

Pus pe gânduri de „alarmă” cu privire la „inflația” poeziei, am răsfoit marea Istorie a lui G. Călinescu, în vederea unei comparații cu anii noștri, ai abundenței lirice mai sus-pomenite. Ei bine - apăreau și altădată, între cele două războaie mondiale de pildă, foarte multe cărți de poezie! S-au „produs” și pe atunci nume cu duimul, căzute repede în uitare. Într-adevăr, cine își mai amintește de A. Dominic, Const. Goran, Panait Nicolae, M. D. Ioanid, Alexandru Baiculescu, N. Milcu, Sergiu-Victor Cujbă, George A. Petre, George Fonea, Lucian Costin, V. Spiridoncă, Dem. Păsărescu, Ion Pogăncu etc. etc?

Tot acest potop de „poezie” și „poeți” n-a împiedicat apariția corifeilor liricii noastre interbelice.

Vor rămâne și poeții noștri de azi, alegându-se din ceea ce unii au numit, cu nejustificată îngrijorare, „inflație” a poeziei contemporane.

Apar și cărți cu poezie de valoare îndoielnică, dar aceste cărți nu le amenință pe cele bune cu prezența lor nesemnificativă, prezență... inexistentă, s-ar putea spune.

Acum, când zilele lui septembrie sfârșesc, iar luna Brumărel se pregătește să năpădească peste livadă și peste fânețe, cu brume și ploii interminabile, mă gândesc iarăși la oraș și la străzile lui și îmi iau adio de la vară. Îmi iau rămas bun de la tot ce mă înconjoară. Închid ușile, pun lacătele, trag zăvoarele și mă tot duc. Dar rămasul meu bun nu mi-l iau de la oameni, ci de la locuri, de la dealurile tăcute, de la câmpiile ude, de la arborii solitari, de la tot ce ne-a înconjurat, cu atâta duioșie și frumusețe reținută, pe mine și pe soția mea Tatiana. De la unii oameni, nu-mi iau rămasul bun, că sunt cărcotași, bicsnici și răi. Și, la binele făcut, la blândețea unor gesturi prietenești, ei au răspuns cu nepăsare, răutate sau vorbe ascunse și grele. Unuia i-am oferit o postată de pământ, ca să-și pască vaca acolo, că zicea că este nevoie. El s-a făcut pe dată stăpân pe fânețe și pe copaci din care a tăiat pe ascuns, iar la plecare, s-a prefăcut că nu mă vede și mi-a închis porțile în nas. Altuia, îi duceam mere, câte o găleată la vițea. Dar nu i-a fost îndeajuns. Venea, noaptea, în grădina mea și mi le scutura pe toate din pom. Iar, la plecare, tot el arăta pe mutul și se făcea că nu mă vede și nu m-aude. Altul, căruia îi oferisem lemne uscate pentru foc, numai să le ia și să le taie, după ce și-a făcut gustul, mi-a lăsat curtea și grădina murdare și ciumpăvite, pline de resturi putrede, ca să mă pun tot eu să le curăț după el... Treburi mărunte și meschine, ale unor oameni mărunți și meschini, cu care nu aș fi vroit să am de-a face, dar, dacă trăiești, o vară, printre ei, cum să te ții de o parte de ei? Că nici așa nu e bine! Că zic că te porți domnește cu nasul pe sus... De aceea, acum, m-am hotărât să nu-mi iau rămas bun de la ei, de la unii ca aceștia. Că, nu știu de ce, dar, de la o vreme, oamenii s-au înrăit nespun de mult la sat.

Își dau unul altuia în cap, fără milă și fără frică de Dumnezeu, fără frică de legi. Atunci, cum să-mi iau eu rămasul bun de la ei? Eu nu mai pot să-i spun adio decât vremii frumoase care s-a stins, locurilor sublime ale satului de sub munte și naturii de acasă ale Tatiane mele. Numai cu ele mai pot eu să comunic. Numai cu ele mai pot eu trăi în suflet, când lumea nebună se prăbușește în jurul meu... Îi spun bună ziua teiului mândru din poartă, care mi-a îndulcit cu aromele lui primele zile ale verii calde. Fâneței cosite și ude de brumă, între florile căreia visam de atâtea ori, cu ochii deschiși, îi zic, de asemenea, rămas bun. Îmi iau în gând, rămasul bun de la via robustă, de la perii bătrâni, cu

mult-așteptatele capodopere, care refuză

pere zemoase și dulci, de la roșiile doldora pe araci și de la fasolea tânără, de la castraveții viguroși și murele negre, atârnând pe hughii lor aspri și spinoși... Doamne, dar cum să uiți toate acestea, cum să nu spui adio atâtor împliniri ale naturii mărețe, la care ai asistat zi de zi, ca un copil curios? Cum să nu-ți iei rămasul bun de la albinele zumzăitoare din teiul sfânt, de la rândunelele, oaspete de o vară, în grajdul pustiu? Ce trist aș fi fost fără ele! Cum să nu-ți iei la revedere de la fântâna adâncă, cu apă curată care îți strepezea dinții, de rece ce era? Cum să nu-ți iei rămasul bun de la florile modeste ale curții tale: cicoarea, trifoiul, nalba și coada șoricelului? Ba, chiar și de la pișcătoarea urzică, și de la iarba blândă, cu verdele ei odihnitor? Peste toate, vor trece, nu peste mult, vântoasele reci ale muntelui și le va izbi neaua și lapovița ude. Iar casa, în mijlocul curții, va rămâne zăvorâtă și pustie, cu lacătele ei ruginite atârnând la uși. Cum să nu-i zici, atunci, și casei povârnite, un lung adio? Cum să nu-ți iei la revedere de la pereții ei, de la acoperișul ei, care te-au adăpostit, încă o vară, care ți-au păzit odihna în atâtea nopți tăcute, care ți-au protejat visele, în trecerea implacabilă a timpului care fuge peste tine și peste planetă? Cum să nu-ți iei la revedere de la chipurile palide de pe pereți, ale părinților duși de mult?... Da, de la acestea toate și de la atâtea altele e firesc să-ți iei rămasul bun. Ele nu ne-au rănit niciodată. Ca oamenii. Ele nu ne-au dezamăgit. Ele au fost mereu bune cu noi și prietenoase și ne-au răsplătit, când nu ne-am așteptat la nicio răsplată. Ele au fost frații și surorile noastre necuvântătoare, dar prezente, ziua și noaptea, în viața mea și a soției mele. Ne-au fost tată și mamă. Lor le-am trimis rămasul nostru bun. Așa cum îl trimite acum părinților noștri, versurile soției mele, poeta: „Dă-mi mâna, mamă! Afară e toamnă. Nu tresări și nu-mi rosti numele. Căci, dintre cei din jur, nimeni nu mă cunoaște și nu mă crede. Nu pot fi a lumii, ci numai a mea. A mea și a florilor. A mea și a fâneței. A mea și a pomilor. A mea și a casei bătrâne, care mai tresare doar prin somn. Dă-mi mâna, mamă! Stelele sunt lucioase și reci și mă cheamă spre tine...”

Din albumul cu scriitorii

Iulie 1980.
Ion Mircea,
Gheorghe Schwartz,
Marin Sorescu,
Eugen Uricaru și
Marian Papahagi

În atenția cititorilor noștri

Revista "Scrisul bănățean" se distribuie prin rețeau de difuzare a jurnalului "Banatul" în instituțiile de învățământ de pe cuprinsul Banatului istoric.

se distribuie gratuit

ISSN 2284 - 6956
ISSN-L = 2284 - 6956

www.scrisulbanatean.ro

Tel. 0721 935 392

COLEGIUL DIRECTOR

Ioan BERLOVAN * Nicu CIOBANU * Doru Dinu GLĂVAN * Răzvan HRENOSCHI * Ioan HAȚEGAN * Marian ODANGIU * Vasile BARBU * Gelu STAN
Secretar de redacție: Monica GAIȚA webmaster: Grațian NEAMȚU Corector: Ana-Maria COTOȘPAN